

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

17 березня 2017 року м. Київ

Гацко О.В., Соляник Т.В.	
СТАВЛЕННЯ СУЧASНИХ СТУДЕНТІВ ДО ОЗДОРОВЧОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	54
Дерека Т.Г., Туманова В.М.	
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: СУЧАСНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	60
Зеленюк О.В., Чекмар'єва В.В., Бикова Г.В.	
ОЗДОРОВЧО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ)	66
Іскра У.В., Палуб Р.В., Павлюк А.А.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО ТА ДІЄВОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВНЗ	72
Єретик А.А., Тупиця Ю.І.	
ОСНОВА ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	82
Кобеньок Г.В., Яценко С.П.	
ЕКОЛОГІЧНІ СТЕЖКИ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	87
Кожанова О.С., Косік Н.Л., Косік М.С.	
ІСТОРИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЬОРТ-ДЖАМПІНГУ В УКРАЇНІ	96
Кожанова О.С., Гнотова Н.П., Гнотов Є.І.	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ПІД ЧАС ГРИ У ВОЛЕЙБОЛ	103
Колумбет О.М.	
АНАЛІЗ ВІДНОШЕННЯ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВНЗ	110
Лахтадир О.В., Євдокимова Л.Г., Коротя В.В.	
ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ І ЧИННИКИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	115
Лопатенко Г.О.,	
SPORT PRODUCT FROM A MARKETING POINT OF VIEW	122

УДК 378:796:37.014.25

Дерека Т.Г.,

завідувач кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту

Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Туманова В.М.,

старший викладач кафедри спортивної підготовки

Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту

Київського університету імені Бориса Грінченка

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: СУЧASNІЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті досліджено сучасний зарубіжний досвід підготовки фахівців фізичного виховання. Проаналізовано професійну підготовку фахівців фізичного виховання у країнах Європейського Союзу. Розкрито особливості професійної підготовки фахівців фізичного виховання у Сполучених Штатах Америки. Розглянуто професійну підготовку фахівців фізичного виховання у країнах СНД. Запропоновано для впровадження до сучасних стандартів професійної підготовки в Україні досвід ЄС, США та країн СНД.

Ключові слова: зарубіжний досвід, професійна підготовка, фізичне виховання, фахівець.

Актуальність. Професійну підготовку фахівців фізичного виховання за кордоном досліджували такі вчені, як Л.П. Сущенко, Л.С. Фролова, Т.Ю. Осадча, І.В. Грінченко, Ю.Д. Войнар, Д. Наварецький, І.Д. Глазирін. Проте ще не було визначено сучасними дослідниками особливостей професійної підготовки фахівців фізичного виховання за кордоном задля використання їх в системі сучасної професійної підготовки в Україні.

Аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту в зарубіжних країнах, проведений дослідниками, свідчить про те, що до структури професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту входять: факультети фізичного виховання класичних університетів, інститути фізичного виховання, спортивні академії, факультети фізичного виховання в педагогічних коледжах, курси для інструкторів масової фізичної культури при класичних університетах [1].

У світлі сучасних реформ вищої школи у Європі надзвичайно важливого значення набуває професійна підготовка фахівців у вищих навчальних закладах, де забезпечується формування спеціальних знань, умінь і навичок, розвиток професійно значущих особистісних якостей. Особливого значення набуває професійна підготовка фахівців фізичного виховання і спорту, розвиток їх творчого потенціалу, інтересів, схильностей, мотивів і ціннісних установок [9]. Концептуальні положення організації та змісту професійної підготовки фахівців фізично-го виховання у вищих навчальних закладах базуються на принципах Болонської декларації Європейського Союзу (1999), нормативних документах Європейського Союзу, рекомендаціях ЮНЕСКО, які вказують на необхідність неперервності, гнучкості, доступності, відкритості, гуманістичної спрямованості фізкультурної освіти [7].

Студенти навчаються три роки для отримання ступеня бакалавра й два роки — магістра (Бельгія, Нідерланди, Чехія, Польща, Швеція, Хорватія). Навчальний план бакалавра наук у галузі фізичного виховання складає 180 кредитів — стандартна програма протягом трьох років, по 60 кредитів на рік. Також студенти навчаються за чотирирічною програмою бакалавріату (Болгарія, Латвія, Литва, Іспанія) [3].

Майбутній фахівець фізичного виховання у країнах ЄС має право обирати індивідуальну траєкторію навчання, планувати послідовність вивчення навчальних дисциплін, обирати додаткові спеціалізації, графік проходження професійної практики. Додаткові спеціалізації, які пропонуються студентам наступні: «Народні танці», «Адаптоване фізичне виховання», «Спорт для всіх», «Педагогіка здоров'я та спорту», «Фітнес і здоров'я» (фітнес-експерт), «Менеджер спорту» (студент має змогу почати власний бізнес у галузі спорту та здоров'я), «Тренер з виду спорту» (залежно від виду спорту й своїх навичок студент готовий до роботи тренера та має спортивну спеціалізацію) тощо. Комплекс споріднених освітніх програм, або програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання, що реалізуються у вищих навчальних закладах, полегшують послідовне індивідуальне зростання всередині або між різними сферами професійної діяльності. Вивчення європейського досвіду дозволило зробити висновок, що освітня траєкторія підготовки фахівців фізичного виховання виражається в послідовності етапів навчання, яку здійснює студент для отримання знань, навичок, компетенцій, та дає можливість поєднувати послідовність формального та неформального навчання [4].

Характерними особливостями освітніх стандартів США є [8]: досягнення фіксованих показників якості освіти; випускні іспити про-

водяться наприкінці кожного рівня освіти; використання єдиного на-вчального плану у вищих навчальних закладах по всій країні. Система професійної підготовки США у галузі фізичної культури і спорту ві-дображається у змісті освіти, що ґрунтуються на основі модульно-компетентнісного підходу. Засвоєння знань певного етапу (модуля) навчання завершується отриманням диплому (сертифікату) певного рівня [3, 6].

Професійна підготовка фахівців фізичного виховання у ви-щих навчальних закладах США здійснюється за такими програмами [10]: «Атлетичне тренування — навчання студентів попередженню та лікуванню спортивних травм»; «Наука про рух» — анатомія, фізіологія, біофізика та фізіологія рухів, «Терапевтична реабілітація»; «Адміністрування в спорті й фітнесі», «Керівництво спортивними програмами, спорудами, послугами»; «Спорт на природі», «Паркова рекреація»; «Теорія здоров'я»; «Фізична теорія»; «Біологія»; «Теорія танців»; «Рекреаційне тренування»; «Сервіс громадського здоров'я»; «Фізичне виховання». Характерно рисою компетентного професіонала в галузі фізичного виховання і спорту в США є вміння самостійно створювати якісну шкільну навчальну програму з фізичного виховання відповідно до вимог й інтересів спільноти, шкільного округу, класу, групи дітей. Особливістю професійної підготовки фахівців фізичного вихо-вання у США є система відбору майбутніх педагогів у галузі фізичного виховання та система контролю готовності абітурієнта й випускника до ефективної професійної діяльності. Перед вступом на програму під-готовки абітурієнту пропонуються завдання щодо визначення та оцінки професійно-педагогічних здібностей особистості й базового рівня знань та умінь, необхідних для успішного навчання, що є більш важли-вим, ніж загальна спортивна підготовка [2].

У країнах СНД з метою сприяння вдосконаленню і розвитку освіти, науки і практики в галузі фізичної культури і спорту, включаючи про-цеси надання широкого спектра освітніх послуг, забезпечення зв'язків і контактів з міжнародною науковою і спортивною громадськістю, ство-рення умов для найбільш ефективної реалізації творчого потенціалу в інтересах розвитку теорії та практики олімпійського спорту, міжна-родного спортивного й олімпійського руху, світової спортивної науки, забезпечення прогресу в науковій, спортивній та освітньої діяльності в 2009 році було створено Міжнародну асоціацію університетів фізич-ної культури і спорту зі штаб-квартирою в м. Алмати. Міжнародна асо-ціація університетів фізичної культури і спорту покликана об'єднати вищі навчальні заклади фізкультурного профілю та стандартизувати

процес професійної підготовки фахівців фізичного виховання провід-них спортивних університетів країн світу та країн СНД [4].

Як показали дослідження, заклади вищої освіти країн СНД ре-алізують профіль навчання «Фізична культура, туризм»; напря-ми підготовки «Фізична культура і спорт» (спеціальністі фізичної культури — «Фізична культура», «Оздоровча та адаптивна фізична культура», «Фізична реабілітація та ерготерапія»; спеціальністі спорту — «Спортивно-педагогічна діяльність»); наприм «Туризм, готельні послуги» (спеціальністі — «Туризм», «Спортивно-туристична діяльність»); наприм «Інноваційна діяльність» (спеціальністі — «Інноваційні техно-логії», «Керування інноваційними проектами в туристичній індустрії», «Інноваційний менеджмент в галузі туризму, в готельній діяльності»). Навчання за профілем підготовки «Педагогіка», наприм підготовки «Професійна освіта», наукова та педагогічна діяльність зі спеціальністі «Теорія і методика фізичного виховання», «Спортивне тренування», «Оздоровча та адаптивна фізична культура» (Білорусія). Додаткові спе-циалізації, які пропонуються студентам у процесі професійної підготов-ки в країнах СНД: «Спортивна журналістика», «Спортивний менедж-мент», «Спортивна психологія», «Спортивна режисура», «Спортивне арбітражне право», «Лікувальна фізична культура і масаж» (Казахстан) [5].

Професійна діяльність випускників, які засвоїли програму бакалав-ріату та магістратури включає освіту у галузі фізичної культури, спор-ту, рухової рекреації та реабілітації, пропаганди здорового способу життя, сферу послуг, туризм, сферу управління, наукову роботу. Види професійної діяльності, до яких готуються фахівці фізичного вихован-ня у вищих навчальних закладах: педагогічна, тренерська, рекреацій-на, організаційно-управлінська, науково-дослідна, культурно-просвіт-ницька.

При розробці та реалізації програми бакалавріату та магістратури вищій навчальній заклад орієнтується на конкретний вид професійної діяльності, до якої готуються фахівець, виходячи з потреб ринку праці, науково-дослідних і матеріально-технічних ресурсів закладу. Програма підготовки формується в залежності від видів навчальної діяльності та вимог до результатів освоєння освітньої програми, орієнтованої на: науково-дослідний, педагогічний вид професійної діяльності як осно-вний; практико-орієнтований, прикладний вид професійної діяльності як основний [7]. Навчання фахівців фізичного виховання за програмами бакалавріату та магістратури здійснюється в очній, очно-заочної та за-очній формах навчання. Обсяг програми бакалавріату становить 240 за-

лікових одиниць (з.о.); магістратури — 120. Навчальні плани професійної підготовки фахівців фізичного виховання включають дисципліни «Акмеологія», «Акмеологія фізичного виховання».

У результаті аналізу зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців фізичного виховання було визначено, що для України цікавими і перспективними стануть [4]: надання студентам у процесі навчання можливості обирати додаткові спеціалізації та графік проходження професійної практики, планування послідовності вивчення навчальних дисциплін професійного та практичного циклів підготовки; навчання фахівців фізичного виховання створювати, використовувати на практиці й оцінювати власну шкільну програму фізичного виховання відповідно до особливостей стану здоров'я тих, хто займається фізичною культурою, та з урахуванням стандартів шкільного фізичного виховання; внесення до освітніх програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання дисципліни «Акмеологія», «Акмеологія фізичного виховання».

Перспективним напрямом дослідження є визначення шляхів впровадження інноваційного зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців фізичного виховання в Україні.

ДЖЕРЕЛА

1. Войнар Ю. Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах Європінтеграції : монографія / Ю. Войнар, Д. Наварецький, І.Д. Глазирін. — Черкаси : Відлуння-Плюс, 2005. — 184 с.
2. Дерека Т. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання у США / Т. Дерека // Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 2016. — № 1–2(46–46). — С. 71–75.
3. Дерека Т. Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців фізичного виховання у країнах Європейського Союзу / Т. Дерека // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки, 2016. — № 4. — С. 29–34.
4. Дерека Т.Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади : монографія / Т.Г. Дерека ; за ред. С.О. Сисоєвої. — Кіїв : Видавництво ВІ «Едельвейс», 2016. — 528 с.
5. Дерека Т.Г. Особливості професійної підготовки фахівців фізичного виховання країн СНД, ЄС та США / Т.Г. Дерека // Перший независимий науковий вестник. — 2016. — № 8. — С. 48–50.
6. Мединський С.В. Діяльність американського альянсу здоров'я, фізкультурної освіти, рекреації та танців крізь призму часу / С.В. Мединський // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць. — 2012. — № 3(19). — С. 35–38.

7. Пономарев Г.В. Государственные образовательные стандарты в области физической культуры и спорта: проблемы и перспективы усовершенствования / Г.Н. Пономарев // Теория и практика физической культуры. — 2000. — № 12. — С. 9–14.
8. Approved by College Pelegate Assembly December, 1984-Atlanta? Georgia? Eight Edition, 1992. — P. 89.
9. Hrynenko I.B. The descriptive analysis of professional training teachers-to-be in physical education and sport in Europe and Ukraine, Turystyka, Sport i Zdrowie, № 3 (2013). Режим доступу : www.tsz.po.opole. — Назва з екрана.
10. Task Force on teaching as a profession. A nation prepared: Teachers for the 21st century. — New York : Carnegie Corporation of New York, 1986. — 26 p.

В статье исследовано современный зарубежный опыт подготовки специалистов физического воспитания. Проанализировано профессиональную подготовку специалистов физического воспитания в странах Европейского Союза. Раскрыты особенности профессиональной подготовки специалистов физического воспитания в Соединенных Штатах Америки. Рассмотрено профессиональную подготовку специалистов физического воспитания в странах СНГ. Предложено для внедрения в современные стандарты профессиональной подготовки в Украине опыт ЕС, США и стран СНГ.

Ключевые слова: зарубежный опыт, профессиональная подготовка, физическое воспитание, специалист.

Modern foreign experience in physical education specialists' training has been researched in this article. Professional training of physical education specialists in the EU countries has been analyzed. Features of professional training of physical education specialists in the United States of America have been highlighted. Professional training of physical education specialists in the CIS countries has been described. The experience of the EU, USA and CIS has been offered to apply in Ukraine.

Key words: foreign experience, professional training, physical education, specialist.